

Горгани
природний заповідник

**Природно-
заповідний
фонд України**

Вісник заповідника

Жовтень 2024

Зміст

Науково-дослідна робота	2 ст.
Еколого-освітня робота	10 ст.
Діяльність служби державної охорони ПЗФ	15 ст.
Новини	20 ст.

Науково-дослідна робота

Працівниками науково-дослідного відділу проведено:

- інвентаризацію сосни кедрової європейської;
- опрацювання метеорологічних показників за вересень 2024 року;
- роботу над формуванням нового Проєкту організації території природного заповідника «Горгани»;
- ідентифікацію зібраних зразків дереворуйнівних базидієвих грибів до рівня виду та каталогізацію раніше зібраних зразків;
- мікологічну експедицію спільно із членами НАН України;
- мікологічну експедицію за участі співробітників відділу мікології Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України.

Взято участь у:

- XV з'їзді Українського ботанічного товариства;
- онлайн-семінарі "Енергетичне майбутнє України: виклики та можливості";
- онлайн-презентації нового дослідження WWF-Україна "Використання геоінформаційних систем і штучного інтелекту для захисту особливо цінних видів лісів України: огляд можливостей, виклики та правове забезпечення";
- зустрічі із представниками Франкфуртського зоологічного товариства щодо аналізу отриманих фотоматеріалів під час літнього моніторингу диких ссавців за допомогою фотопасток та підготовки до зимового моніторингу хижих ссавців;
- педагогічній майстерні "Освіта сталого розвитку. Досвід педагогів Івано-Франківщини", яка проведена з ініціативи Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді МОН України та Івано-Франківського обласного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді.

XV з'їзд Українського ботанічного товариства, пройшов у м. Івано-Франківськ на базі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Товариство є громадським об'єднанням, до якого входять ботаніки та мікологи, а також всі, хто мають інтерес до ботаніки та споріднених наук.

Природний заповідник "Горгани" на з'їзді представив старший науковий співробітник Остап Богославець, взявши участь у роботі секції мікології.

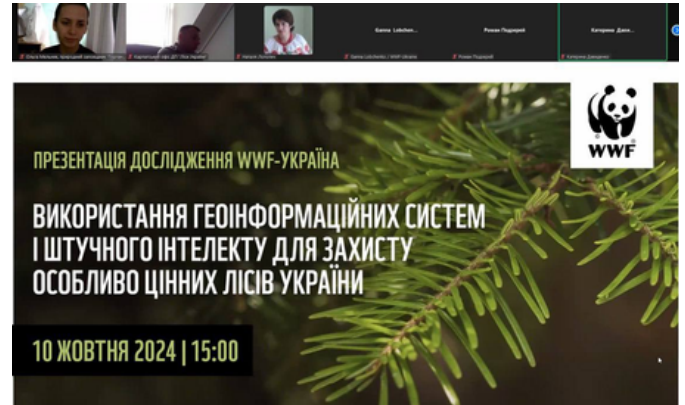
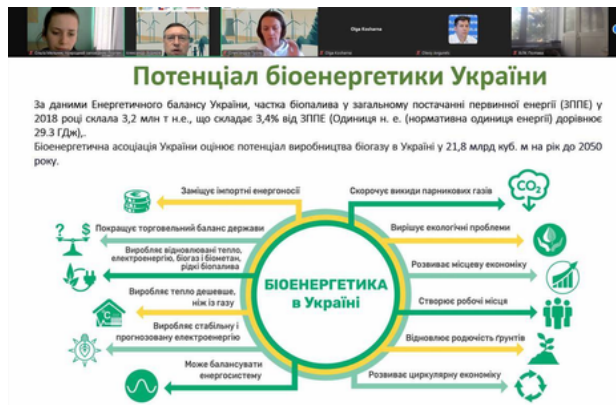
Дослідник презентував результати власних досліджень різноманіття грибів у лісах на схилах гір на північних околицях міста Надвірна. Виявлення цілої низки рідкісних видів, що є індикаторами високої природної цінності букових лісів контрастує із невідповідним охоронним режимом місцевих заповідних об'єктів, що, на додачу, займають лише частину цінного лісового масиву.

Для вирішення цієї проблеми вчений обґрунтовує необхідність створення тут неперервної природоохоронної території.

Бережімо природу разом!

Працівниця науково-дослідного відділу природного заповідника «Горгани», Ольга Мельник, взяла участь у онлайн-семінарі "Енергетичне майбутнє України: виклики та можливості", який був організований учасниками проєкту «Чисте повітря для України». Захід був присвячений обговоренню актуальних питань енергетики України в умовах сучасних викликів. Під час заходу експерти в області відновлюваних і викопних джерел енергії поділилися своїми знаннями та досвідом.

10 жовтня відбулась онлайн-презентація нового дослідження WWF-Україна «Використання геоінформаційних систем і штучного інтелекту для захисту особливо цінних лісів України: огляд можливостей, виклики та правове забезпечення», в якому взяла участь працівниця науково-дослідного відділу природного заповідника «Горгани», Ольга Мельник.

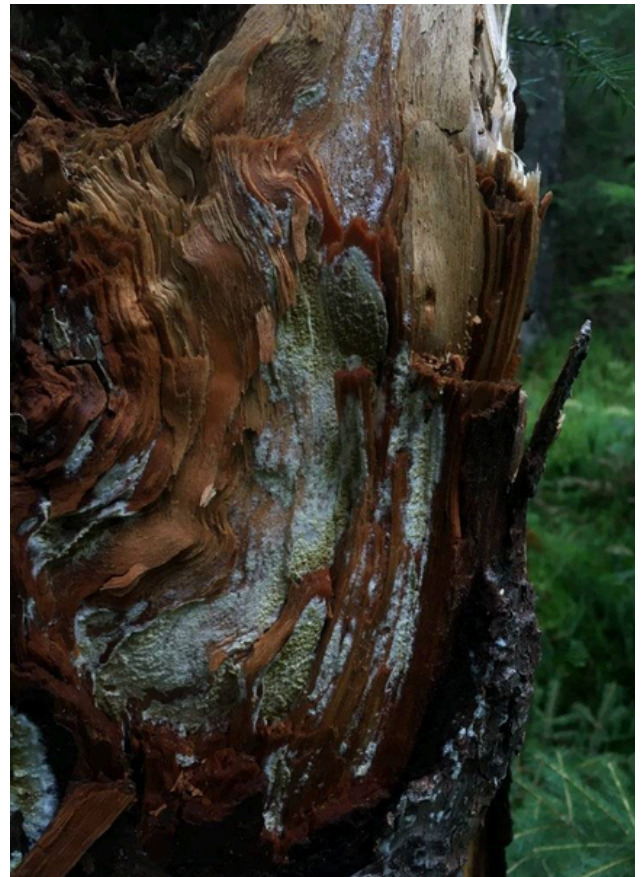
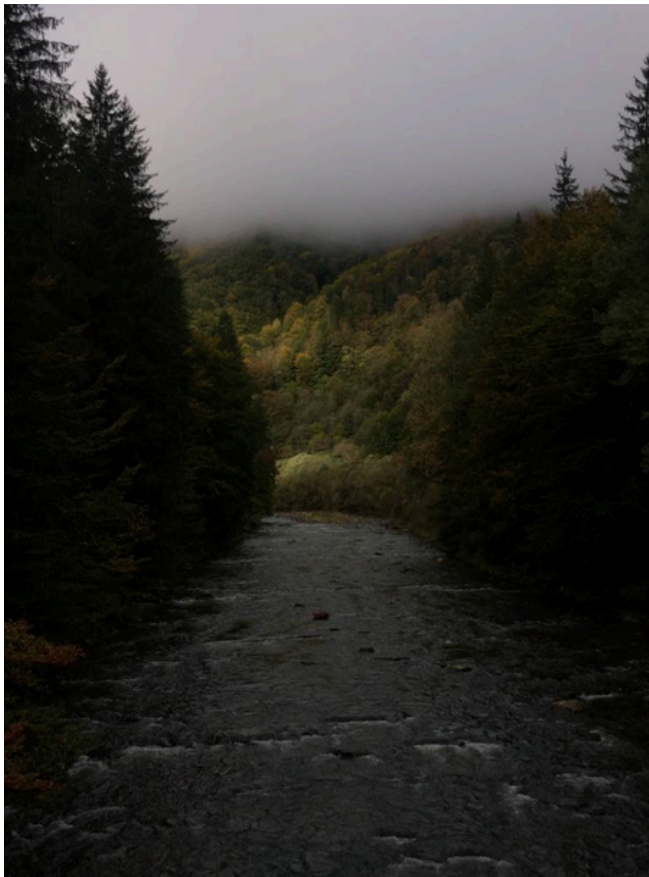
В ході даного заходу розглянуто такі аспекти:

- огляд світових інструментів для моніторингу лісів;
- застосування нейронних мереж і машинного навчання для виявлення змін у лісовому покриві;
- проблеми систем моніторингу змін у лісах і потенційні шляхи їх вирішення;
- правове регулювання використання ГІС і штучного інтелекту для боротьби з незаконною вирубкою лісів.

WWF-Україна проводить даний захід в рамках проєкту «Smartwood (BBB UI) Build Back Better Ukraine Initiative».

Жовтень у природному заповіднику "Горгани" почався з мікологічної експедиції.

З 1 по 4 жовтня під керівництвом завідуючого відділом мікології Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України д.б.н. професора В.П. Гелюти та провідного наукового співробітника д.б.н. Придюка М.П. проведено мікологічне обстеження в урочищах Березовачка, Джурджі та Глодище. Експедиції не став на заваді перший сніг, що вкрив білою ковдрою заповідні вершини. Наслідком обстеження стала реєстрація кількох нових для території заповідника видів. Відомості про знахідки увійдуть до чергового тому Літопису Природи.

У заповіднику та регіоні його діяльності відбулася мікологічна експедиція під керівництвом д.б.н., проф., головної наукової співробітниці відділу мікології Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України Н.А. Бісько. Обстеження відбуваються у супроводі с.н.с. природного заповідника «Горгани», PhD, О.М. Богославця.

Проміжним результатом експедиції стало виявлення рідкісного базидієвого лишайника, що приурочений до мертвої деревини - *Multiclavula mucida*.

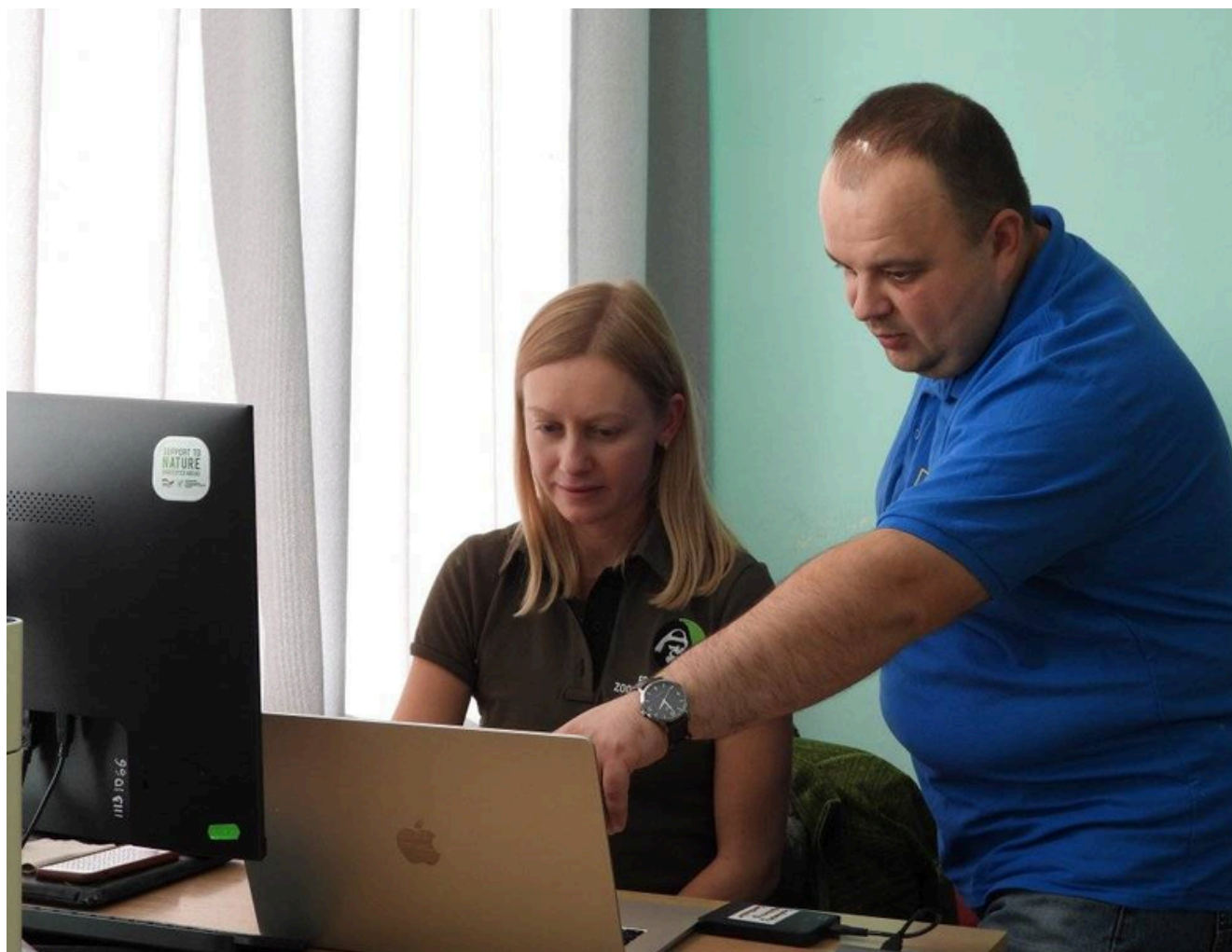
Вид є індикатором лісів з високою природоохоронною цінністю.

Експедиція проходила в урочищах «Глодище» та «Джурджі» на території заповідника, а також в урочищі Рівня на території його буферної зони. Крім цього, на території лісових заказників «Страгора» та «Потоки» були відібрані зразки плодових тіл для виділення у чисті культури. Природний заповідник «Горгани» - основний осередок дослідження біорізноманіття у регіоні та гарант збереження недоторканості лісів.

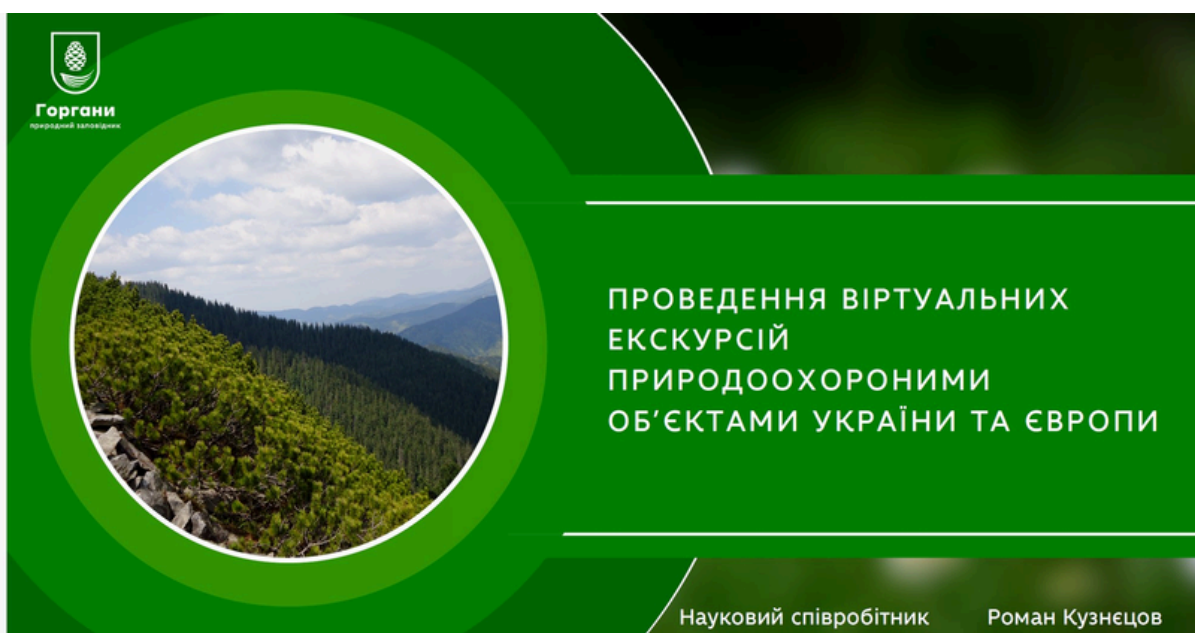
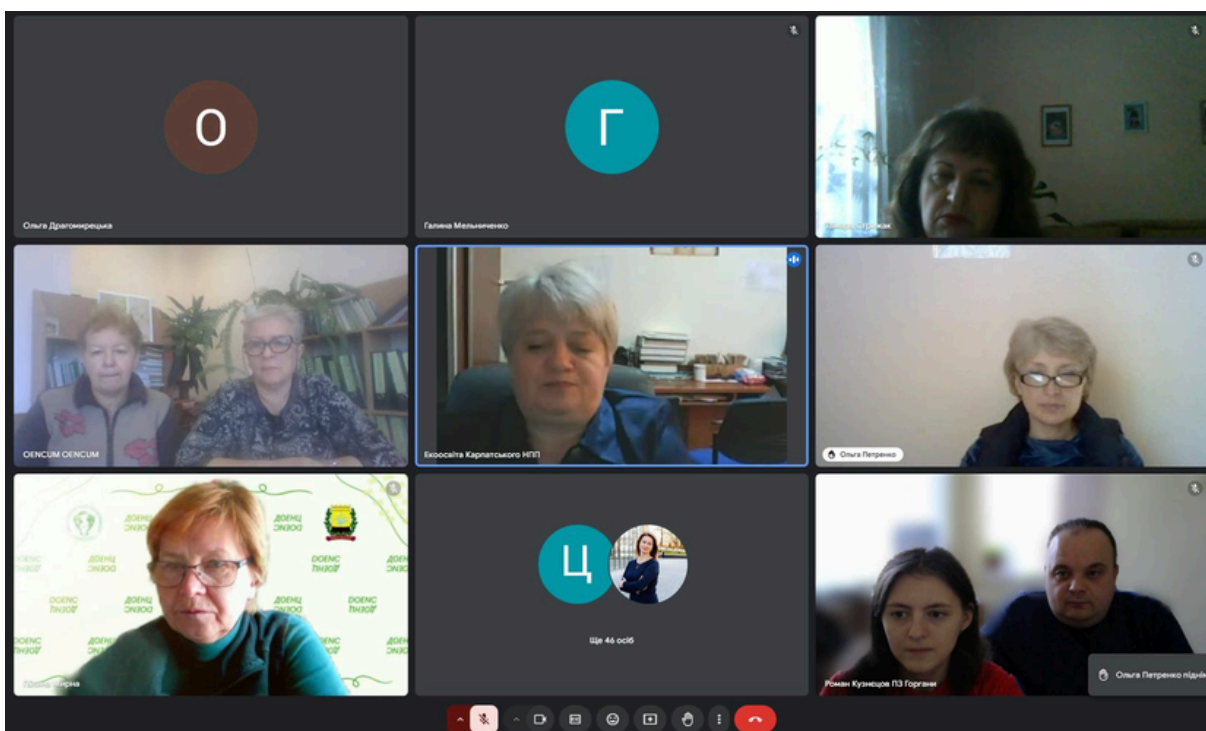
Робота з моніторингу диких тварин продовжується.

У природному заповіднику "Горгани" відбулася зустріч із представниками Франкфуртського зоологічного товариства Романом Лазаровичем та Іриною Шпаковською. Протягом зустрічі було здійснено аналіз фотоматеріалів, які отримані під час проведеного літнього моніторингу диких ссавців за допомогою фотопасток. Також проведено необхідні роботи щодо підготовки до проведення зимового моніторингу хижих ссавців.

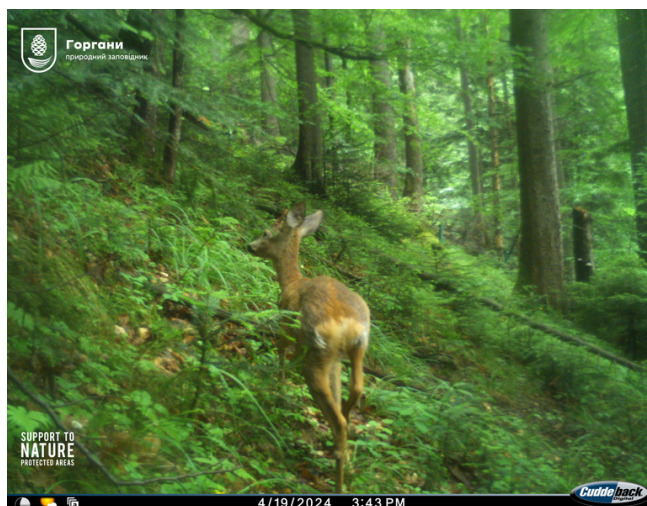
Відбулася педагогічна майстерня "Освіта сталого розвитку. Досвід педагогів Івано-Франківщини, яка проведена з ініціативи Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді МОН України та Івано-Франківського обласного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді Івано-Франківської обласної ради.

Учасники заходу обговорили особливості сталого розвитку в освітньому просторі, необхідність впровадження у життя принципів раціонального природокористування, переваги співпраці з громадськими організаціями. Працівники природного заповідника "Горгани" представили доповідь "Проведення віртуальних екскурсій природоохоронними об'єктами України та Європи".

Працівниками науково-дослідного відділу було опрацьовано фотографії із літнього моніторингу диких ссавців з використанням фотопасток за методикою Франкфуртського зоологічного товариства. Цього разу вдалося сфотографувати:

- оленя благородного;
- сарну європейську;
- кабана дикого.

Еколого-освітня робота

Працівниками сектору еколого-освітньої роботи проведено:

- екологічні години “Тварини потребують охорони” та “Життя птахів: осінні міграції” для дітей групи “Горішок” ЗДО “Квітка Карпат”;
- екологічний урок “Різноманіття тваринного світу природного заповідника “Горгани” для здобувачів освіти 10-го класу Надвірнянського ліцею № 2;
- екологічний урок “Таємниці економії енергії” для здобувачів освіти 4-го класу Надвірнянського ліцею № 2;
- зустріч “Природний заповідник “Горгани”: історія, цінності та діяльність” із здобувачами освіти Сопівського ліцею.

Взято участь у:

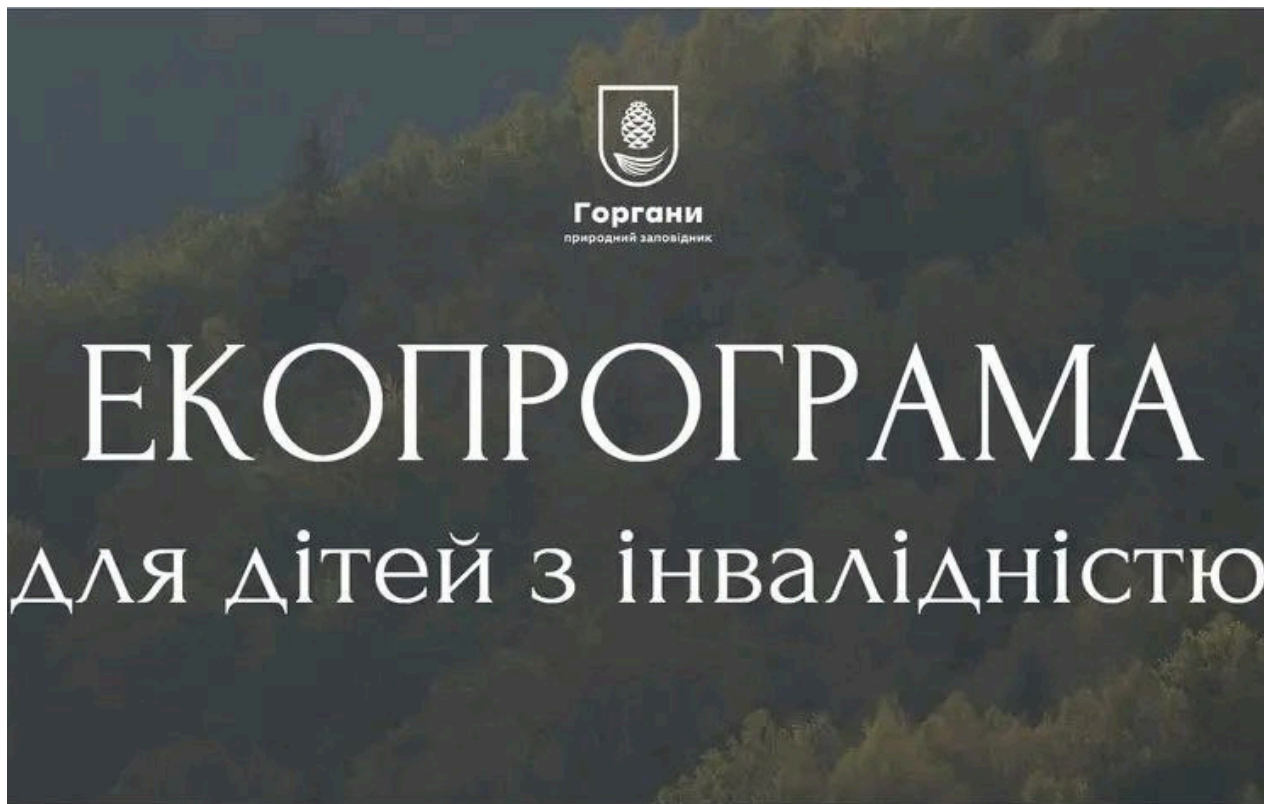
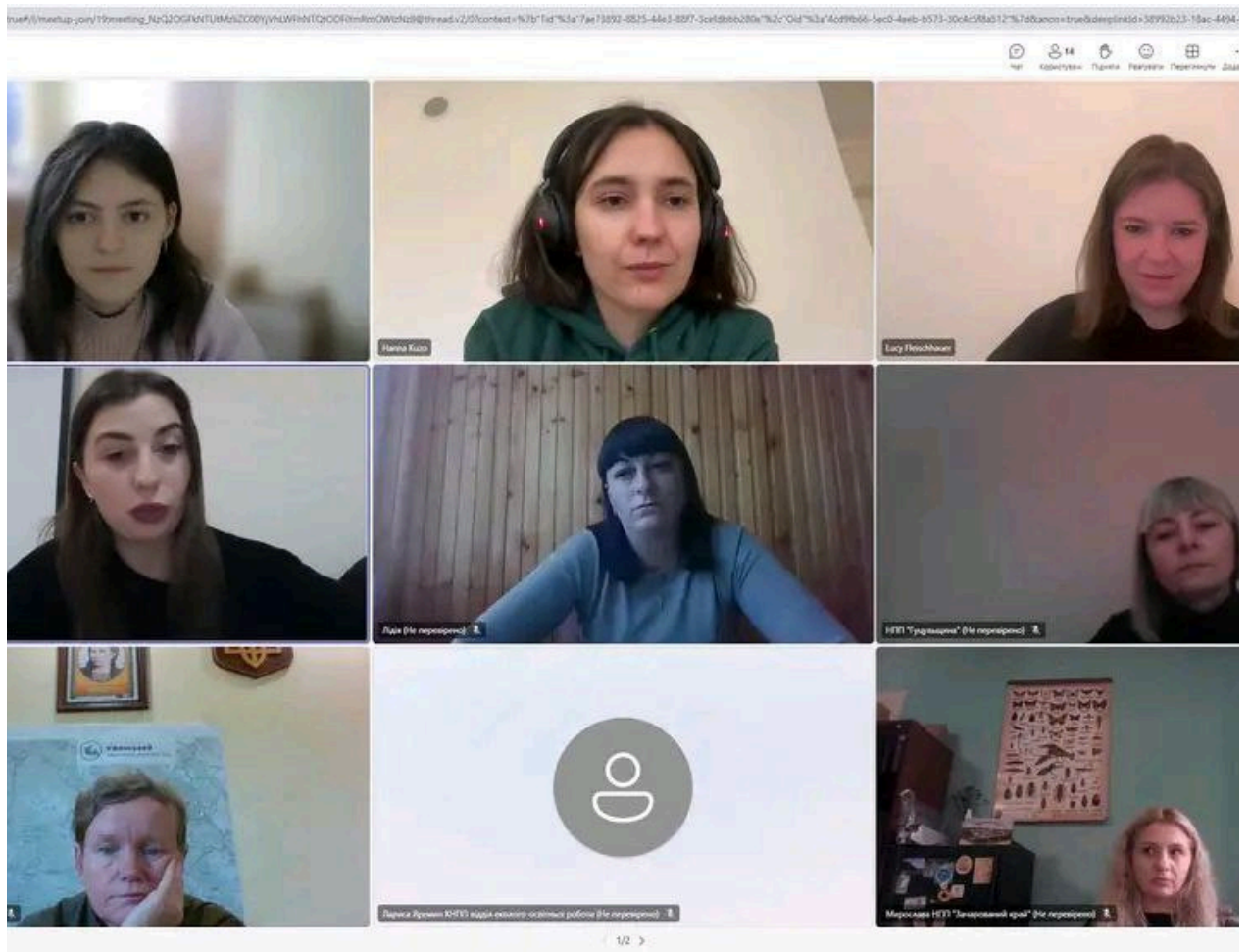
- вебінарах “Екологічні дати жовтня”, “Як провести енергоефективний урок у початковій школі”, “Медіаграмотність” від Інституту післядипломної освіти ім. Б. Грінченка;
- 2-х онлайн-зустрічах “Екоосвітні програми на природі: обмін досвідом” від Франкфуртського зоологічного товариства.

Підготовано і подано до друку статтю “Екологічні дати жовтня - заклик до збереження біорізноманіття” в газету “Рідна земля”.

Діяльність служби державної охорони ПЗФ

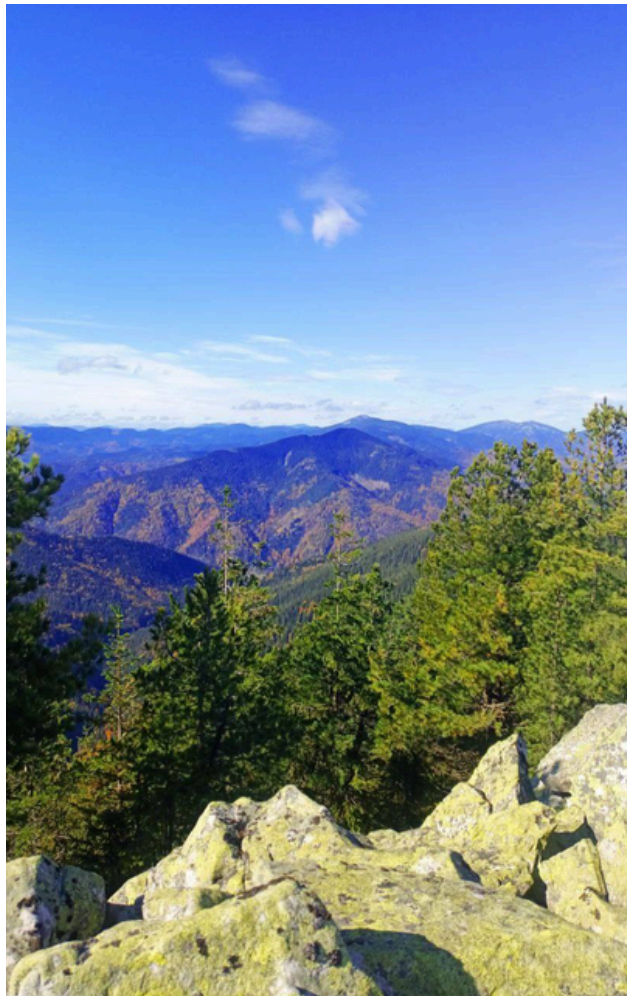
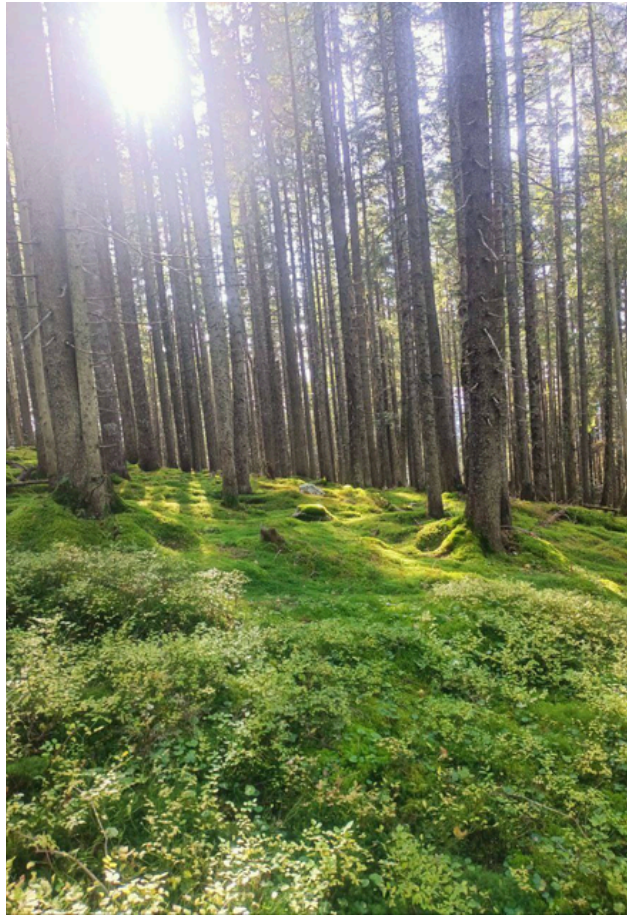
Працівниками Горганського і Черниківського ПНДВ протягом місяця проведено:

- 10 рейдів-перевірок по території природного заповідника "Горгани";
- бесіди з місцевим населенням;
- спостереження по програмі SMART, збір даних про рослинний і тваринний світ;
- підготовку до опалювального сезону.

Працівниками відділу ДО ПЗФ проведено:

- патрулювання території заповідника з метою контролю за порушенням законодавства;
- спостереження за флорою і фауною;
- контрольну ревізію обходів;
- охорону форелі на нерестилищах.

Гадюка звичайна на території заповідника!

Вдалося зафіксувати одну цікаву мешканку лісів – гадюку звичайну (*Vipera berus*).

Гадюка звичайна належить до родини гадюкових та є отруйною.

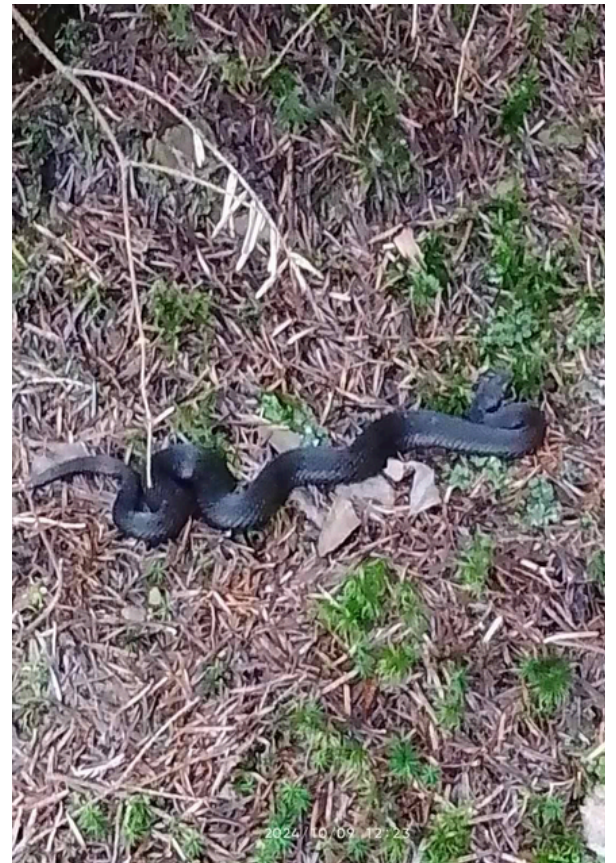
Зовнішній вигляд: відносно невелика в розмірах (довжиною до 75 см), навколо середини тіла розташовано 19 рядів лусок, кінчик мордочки заокруглений, зіниця - вертикальна. Забарвлення тулуба коливається від сірого до коричневого з оливковими та червоно-бурими відтінками, з характерною темною зигзагоподібною лінією вздовж хребта.

Харчування: дрібні гризуни, жаби, комахи.

Побачити гадюку можна в лісі чи на галявині - де вона полює і гріється на сонці.

Змії не нападають на людей першими, навпаки при зустрічі з людиною вони намагаються якнайскоріше сховатися. Вкусити змія може у випадку, якщо на неї наступити.

Фото: мережа Інтернет; Василь Яремчук, інспектор Горганського ПНДВ.

Новини

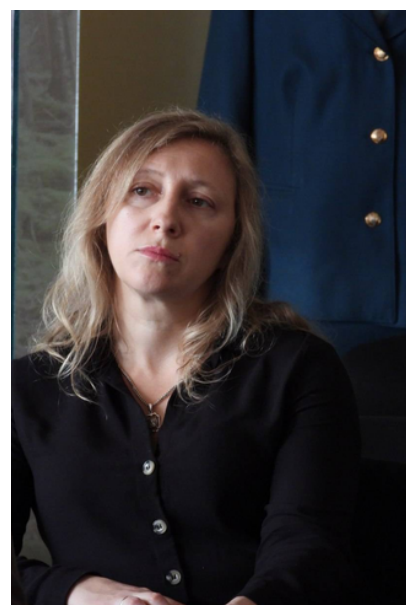
6 жовтня, 1750 учасників з України і не тільки, взяли участь у Франківському напівмарафоні «Frankivsk Half Marathon – 2024». Проводилися забіги на дистанції від 100 м до 21,1 км, в тому числі благодійний пробіг імені Сергія Караванця (засновника Франківського півмарафону, який у травні 2022 року зник безвісти на війні) на 2,1 км, де мали змогу взяти участь люди різного віку. Основною метою заходу, окрім популяризації спорту, було зібрати мільйон гривень на придбання інвентаря для адаптивного спорту серед військовослужбовців, ветеранів. Природний заповідник «Горгани», а саме директор Ярослав Петрашук, вкотре був учасником бігового свята, вдруге подолавши дистанцію 21,1 км. Колектив природного заповідника «Горгани» вітає директора Ярослава Петрашука з успішним забігом і бажає й надалі бути активним учасником у різних проєктах.

У природному заповіднику "Горгани" відбулася Науково-технічна рада.

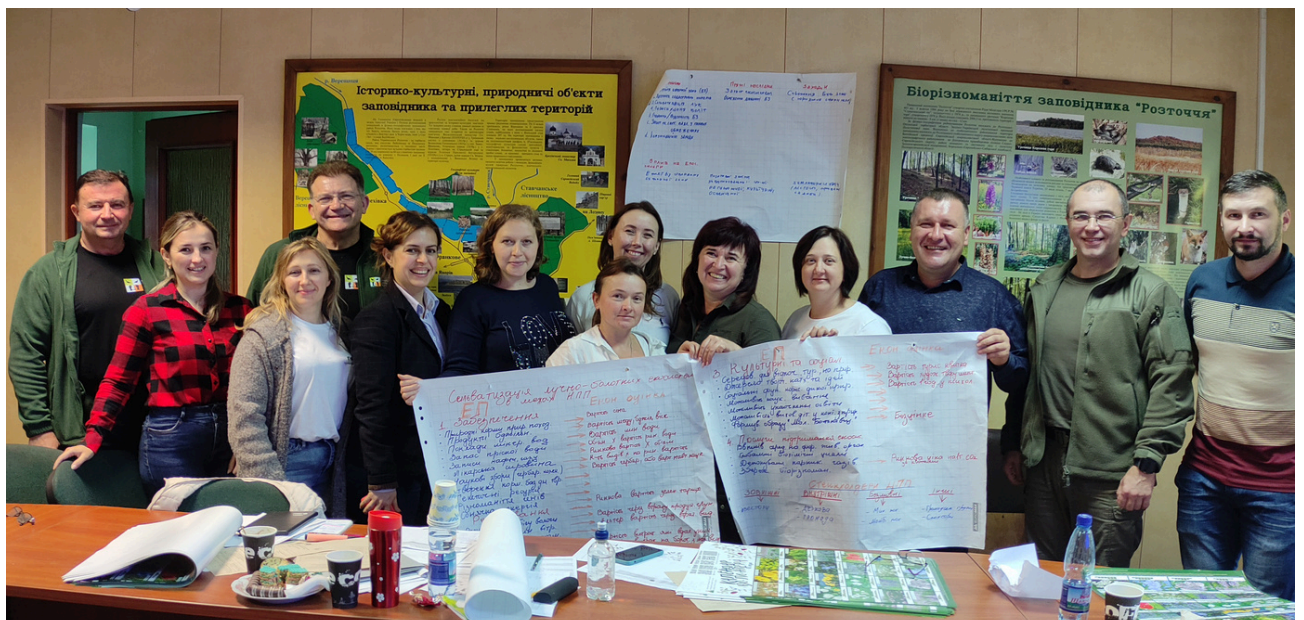
Представники Франкфуртського зоологічного товариства, працівники природоохоронної установи, члени НТР та представники зацікавлених сторін розглянули та обговорили підготовлений варіант Проєкту організації території природного заповідника "Горгани".

Новий проєкт стане основою для подальшої діяльності установи. Спільними зусиллями було напрацьовано подальші напрями доопрацювання Проєкту. Дякуємо всім учасникам за надані пропозиції та змістовне обговорення.

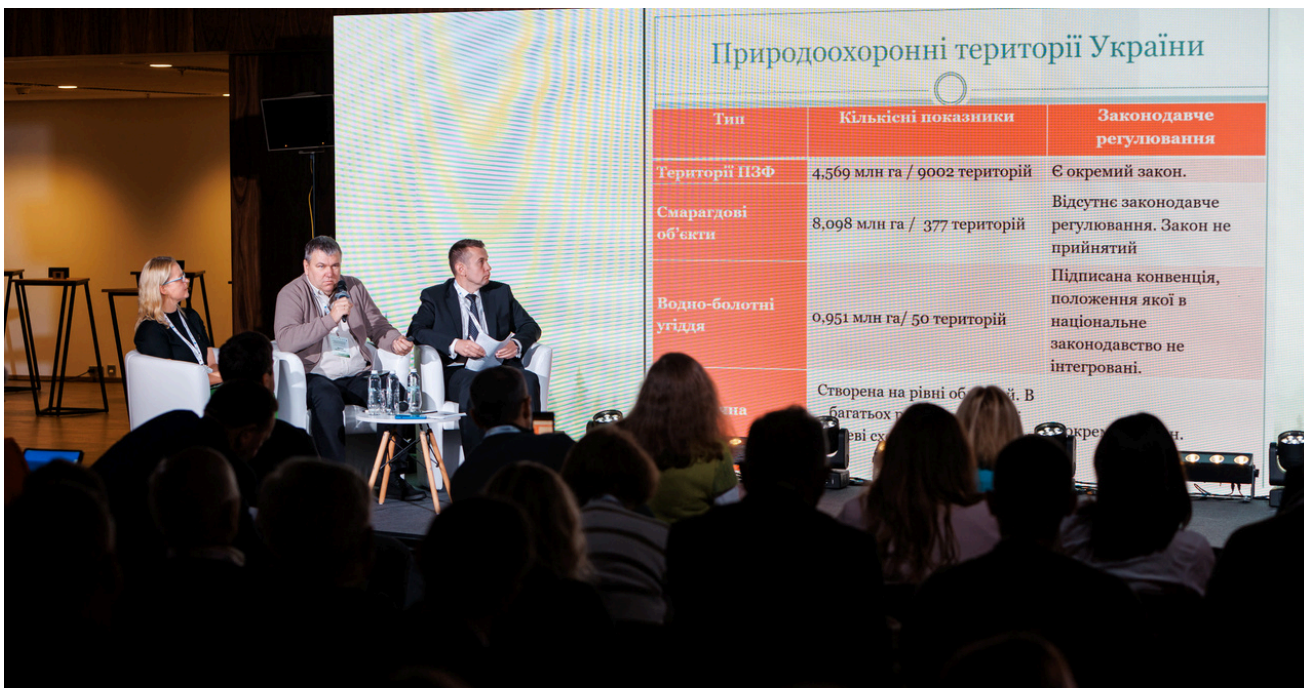
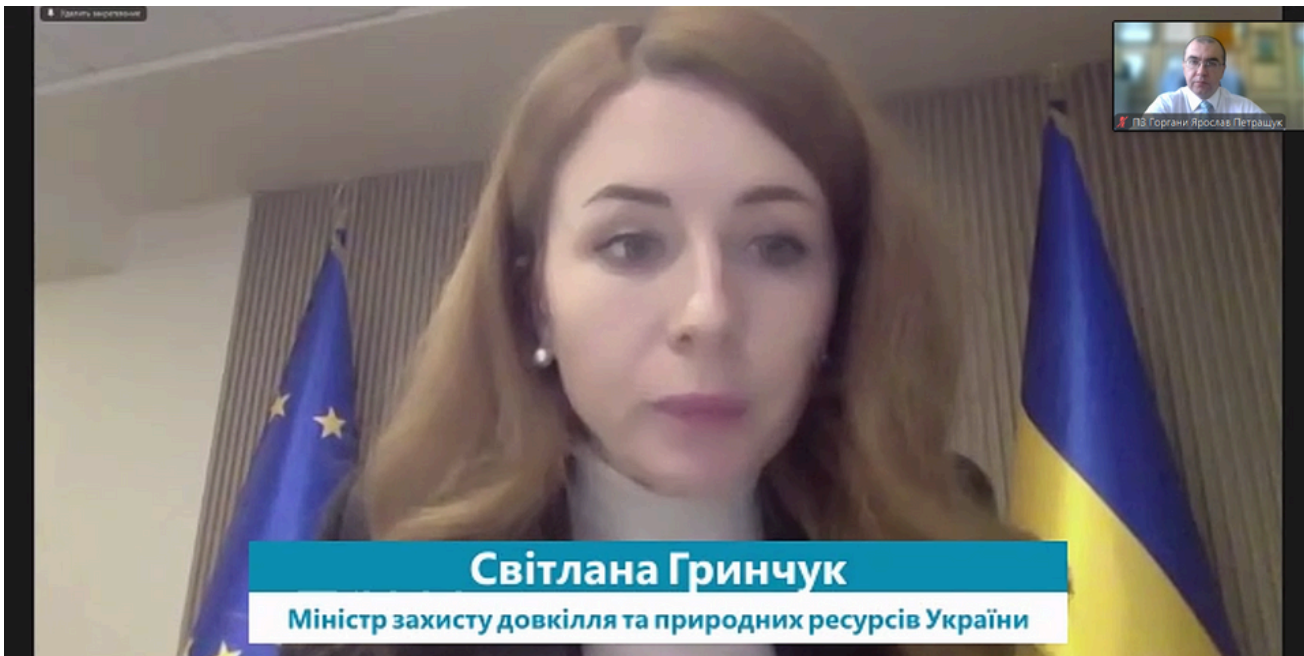
Відбувся дводенний семінар-тренінг «Переваги природи та екосистемні послуги на природоохоронних територіях», який організовано ГО «Дунайсько-Карпатська Програма» за підтримки Erasmus+ у співпраці з природним заповідником «Розточчя» та іншими партнерами.

У тренінгу взяв участь директор природного заповідника «Горгани» Ярослав Петрашук та старший науковий співробітник Мар'яна Окунь. Також учасниками заходу були працівники об'єктів природно-заповідного фонду, представники природоохоронних громадських організацій та інші. В рамках заходу учасники навчилися більш ефективно комунікувати про переваги природи, вартість та екосистемні послуги для різних цільових аудиторій.

Директор природного заповідника "Горгани" Ярослав Петрацук взяв участь у парламентських слуханнях "Правові засади функціонування ефективної системи природоохоронних територій та об'єктів як основи для збереження і відновлення біорізноманіття: актуальні питання", які відбулися у Комітеті Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування. Захід розпочався із вступного слова Міністра захисту довкілля та природних ресурсів України Світлани Гринчук. У слуханнях взяли участь також представники парламенту, природоохоронних установ, міжнародних організацій, громадських організацій, наукових спільнот. Учасники обговорили актуальні питання збереження природи України, а саме створення нових об'єктів природно-заповідного фонду України, шляхи для відновлення біорізноманіття, а також складне і дуже актуальне питання - негативний вплив війни на природоохоронні території.

Колектив природного заповідника "Горгани" долучився до написання Радіодиктанту національної єдності 2024. Чудова традиція, яка вже багато років об'єднує українців з усіх куточків країни та світу. Радіодиктант – це не лише перевірка знань, а символ єднання, віри та незламності українського народу, адже мова - основа ідентифікації нації.

Нові видання спільноти "Флора України".

18 жовтня директор Ярослав Петрашук взяв участь у презентації книги «Геміефемероїди флори України», а вже за декілька днів книга прикрашає полиці бібліотеки природного заповідника «Горгани».

Дякуємо Олеся Безсмертна та всьому авторському колективу за чудову роботу та гарний подарунок.

З нетерпінням чекаємо на результати втілення нових ідей!

Горгани
природний заповідник

Текст і фото: працівники природного заповідника "Горгани".

Дизайн та верстка: Ірина Пітух

78405, вул. Добровольців, 7д
м. Надвірна, Івано-Франківська обл.
e-mail: gorgany1996@ukr.net
<https://gorgany-zapovidnyk.in.ua/>